

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԵՆԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կես տարվանը 6 ռուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:
Թիֆլիսում գրվում են միմյանի խմբագրատան մէջ:
Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Менка»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերէն):
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:
Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խաբանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նոր առաջնորդի նշանակվելը: Նամակ Առաքելաբէյի: Ներքին լուրեր: ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Թիւրքալիւի: Արտաքին լուրեր: ՀԵՌԱՅԻՆՆԵՐ: ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Խաչատուրի յիշատակարան:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ՆՇԱՆԱԿԱՆԸ

Երկու տարուց աւելի է, ինչ որ հանգուցեալ Այվազեանի մահից յետոյ վրաստանի և խմբակի հայոց թիւը թափուր է մնացել մի արժանաւոր հոգեւոր, մի գործունէայ և խոհուն առաջնորդից: Մի այդպիսի նշանաւոր գործիչի բացակայութեամբ, մեր հասարակական շատ հաստատութիւններ ոչ միայն մնացին կաշկանդված գրութեան մէջ, այլ և ընդհանուր առնչական ու թիւնից հեռացեալ հակվեցան դէպի բարոյական անկում: Հոգեւորական-եկեղեցական խնդիրների կարգաւորութիւնը և կանոնաւորութիւնը, բազմաթիւ ուսումնարանների անմիջական խնամքը և բարեկարգութիւնը, ընդարձակ թեմի նորանոր զգալի պահանջների հոգսը և բաւականութիւն տալը, այլ և այլ ընկերութիւններին կարեւոր աջակցութիւնը, — առաջնորդական ներքին գործերի մի մասն կարելի է համարել: Մի խոհեմ և ժիր առաջնորդ, որի սրտին մօտիկ է եկեղեցական-հոգեւորական կարգերի բարեկարգութիւնը, միշտ կարող է, վաշտելով հասարակութեան առաջնորդ մարդկանց համակրութիւնը և աջակցութիւնը, — կանոնաւոր վիճակային հոգեւորական առաջ ժողովներ կայացնելով լուծումն տալ եկեղեցական-հոգեւորական խնդիրների և այդպիսի ժողովներով հետզհետէ մոցնել կարգ և կանոն և հետեւապէս եկեղեցական բարեկարգութիւն:

Մեր հոգեւորական-եկեղեցական դասի ան-

բարեկարգ վիճակը այնպէս յայտնի է յետին գոհ-հիշին անգամ, որ մենք ամենեւին կարեւորութիւն չենք զգում մանրամասնութեանց մէջ մննել այստեղ այդ հարցի վերաբերութեամբ: Առաջնորդի խնդիրատիւով և սկզբնաւորութեամբ կարելի է և պէտք է վերջապէս սրբազործել և մեր երեցփոխանական պաշտօնը: Կանոնաւոր երեցփոխանական ժողովներով պէտք է աշխատել հետզհետէ լուծումն տալ երեցփոխանական կարևոր խնդիրներին: Եկեղեցական այս երկու գլխաւոր ֆակտորները — քահանայի և երեցփոխանի — բարեկարգութիւնը ոչ միայն կուսնայ զգալի բարոյական արդիւնք ժողովրդի կեանքի մէջ, այլ և մեզ այն հետեւանքի պէտք է հասցնի, որ դո՛ւնէ այսուհետեւ իւրաքանչիւր ազնիւ և բարեկիրթ անձն պատիւ համարի իրան ընդունելու այդպիսի պաշտօն, և ոչ թէ խոյս տայ այդ ասպարէզից, որովհետեւ նա այս և այն անարժան մարդու շնորհով արատաւորված է ընդհանրապէս: Վերջիւնեալ երկու մեծ խնդիրների կանոնաւոր լուծումն և կարգաւորութիւնը անտարակոյս նոյնչափ մեծ և բարոյական օգտակար հետեւանք կունենայ հասարակական կեանքի մէջ և ամենից առաջ դորա անուրանալի օգուտները կը վաշտել իւրաքանչիւր եկեղեցու գաւթում: Գտնվող ուսումնարանները, որոնք մինչև այսօր պահպանում են իրանց ողորմելի գոյութիւնը անուշով միայն: Իւրաքանչիւր թեմի վերատեսուչ այդ թեմի առաջնորդի օգնականն է: Հասկանալի է ուրեմն թէ միջան կարող է վերջինը նշանակութիւն ունենալ ուսումնարանների բարեկարգութեան մէջ, եթէ մանաւանդ առաջինը թոյլ և անշնորհ մարդ հանդիսանայ:

Քանի որ մեր ազգը գեռ ևս կանգնած չէ քաղաքակրթութեան բարձր աստիճանի վրա, քանի որ նորա բարոյական գոյութիւնը ընդարձակ սահմանների մէջ չէ, որտեղ ընդհանրութիւնը միջոց ունենայ լսարան-

ների, կիրախօրեայ դպրոցների և այլ հրապարակական հիմնարկութիւնների մէջ լսել կենդանի խօսքով իր առօրեայ շարն ու բարին, ստանալ իր կարևոր, կենսական լուծումն խնդիրներին, — եկեղեցական բեմը ներկայացնում է ամենայարմար տեղը վերջիւնեալ նպատակին հասնելու և պատրաստվելու:

Այդպիսի կենդանի շարունակ քարոզներով կարելի կը լինի բարձրացնել ժողովրդի հոգեկան — բարոյական մակերեւոյթը և հասնել ցանկալի նպատակներին: Իսկ այդպիսի շարունակ կենդանի նվաճաւոր քարոզների վրա ամեն քաղաքում և գիւղում մանաւանդ մեծ և առանձին նշանակութիւն պէտք է դարձնէ վիճակային առաջնորդը: Մի ճարտար և բանադէտ քարոզիչ, աշխարհական թէ հոգեւորական, ժողովրդին մատուցելի հասարակախօսութեամբ ոչ միայն կարող է բազմաթիւ օգուտէտ խնդիրների լուծումն տալ, այլ և նա պէտք է և կարող է աւելի հեռաւոր, աւելի լայն նպատակների հասնել. քարոզիչը պէտք է աշխատէ իւրաքանչիւր քաղաքի և գիւղի հասարակութեան պարբերաբար տեղեկութիւն տալ ընդհանուր ազգի մէջ կատարվող երեւոյթների վրա և սրա ցաւերը և ուրախութիւնները զուգաւրառէ իր հեռաւոր արեւակիցների ցաւերի և ուրախութիւնների հետ. այսպիսի ցաւերի, հոգսերի և պահանջների հաղորդակցութիւնը, — այն ներքին բարոյական կապն է, որ տաքացնում է անջատված հայրենակիցների սրտերը և հիւսում է ազգի միութեան գեղեցիկ հիւսուածքը:

Վերջապէս վիճակային առաջնորդը իր վիճակի հոգեւորական-եկեղեցական խնդիրների անմիջական դատաւորն է. նա նախագահ է վիճակային կոնսիստորիայի առեւտում, որտեղ նա զգոյշ և լուրջ կերպով լուծումն և վճիռ պէտք է տայ իր թեմի խնդիրներին. անկասկած է որ այսպիսի պաշտօ-

նեայ, անրիժ և անշահախնդիր յատկութիւնների հետ պէտք է միացնի բազմակողմանի ընդունակութիւններ և ոչ թէ խօսքի մէջ անվաճ մի սահմանափակ կուսակրօն պիտի լինի, որի կարճատեսութենից օգուտ քաղելով, ուրիշները անթիւ անկարգութիւններ և զեղծումներ կը գործեն, ծառայելով իրանց զրպանին:

Կ. Թէմ:

ՆԱՄԱԿ ԱՅԱՆՔԱՆԱԳԻՑ

Փետրվարի 13-ին

Երէկ կատարվեցաւ այս տարվայ համար նոր դէպուտատների ընտրութիւնը: Մեր հասարակութիւնը ինչպէս և միշտ, թեթեւ կերպով վերաբերվեց դէպի ընտրութիւնը. 600 տնից բաղկացած քաղաքից 100 մարդ էլ չը կար ուսումնարանի դասիժնում, որտեղ եղաւ ընտրութիւնը. 50—60 քուէով դէպուտատ է ընտրվում...

Սակայն հասարակական վիճիւր ման կածն քաղաքում և ամենքը կը ստորագրեն, որովհետեւ անուշիկ պաշտօնի ցանկագողներ չատ չը կան:

Առ այժմ մենք ոչինչ չենք ասի նորընտիր դէպուտատների յաջող կամ անյաջող ընտրութեան մասին, միայն ցանկալի է որ պարտները հասկանալով այն մեծ պարտականութիւնը որ նորա ստանձնեցին, արդարացնէին իրանց ընտրողների հաւատարմութիւնը:

Հասարակական պաշտօնատարի համար «խաթր, ազգականութիւն, սեպական համակրութիւն» չը պէտք է լինեն, այդ պատճառով էլ յուսանք որ պ. պ. դէպուտատները կաշխատեն յօգուտ քաղաքի և միշտ կը պաշտպանեն սրա շահերը: Այդ պատճառով մենք չենք կարող մեր հասարակութեան և մանաւորապէս պ. պ. դէպուտատների ուղարկութիւնը չը դարձնել հետեւալ տեղերի ծախքերի վրա, որոնք ծանրանում են քաղաքի տարեկան բիւջէի տի վրա, կարելի է ասել բոլորովին ի դուր: Որինակ. 1877/78 թուականում ուսում-թիւրքական պատերազմի միջոցին, երբ ահազին զօրաբաժիններ անցնում էին այստեղից, պօլիցիան ունէր մի պրիստաւի օգնական, իսկ այժմ չը նայելով որ զօրքերը անհամեմատ քիչ են, մի պրիստաւ էլ ունենք, որին վճարվում է ամսական 70 ռ.: Նմանիկ գաւառապետ պ. Գրօզգովի ժամանակ պ. պրիստաւը պաշտօնական գործաշը բունել էր իր փոքրիկ ձեռքի մէջ, և մի այնպիսի հոգատարութեամբ պահում էր, կարծես թէ վախենում էր, չիցէ թէ թողնէ նրան մնակ դիշերային մթութեան մէջ, աւաղակների բնակարանի մերձակայքում, իսկ ևս փախչում:

Յանկարծ նա կանդ առեց, և ընդհատելով մեր մէջ տիրող լուրթիւնը, ասաց.
— Դու լաւ մարդ ես:
— Ի՞նչ գիտես:
— Եթէ դու չը լինէիր, այն աւաղակը ինձ կը սպանէր:
— Այդ Աստուած աղատեց քեզ:
— Նա քեզ ուղարկեց, որ դու ինձ ազատես:
Այդ խօսքերի միջոցին նա իմ ձեռքը տարաւ և սեղմեց իր բորբոքված շրթունքի վրա: Դա նրա լուռ շնորհակալութեան նշանն էր: Բայց ո՞վ կարող էր նախագուշակել, որ այդ անմեղ աղջիկը, որը իր սրտի բոլոր ցնորթութեամբ երախտամատոյց էր լինում ինձ, որպէս իր կեանքի աղատչին, մի օր կը լինէր իմ փրկութեան հրեշտակը...

— Ախ, որքան յիմար եմ ես, խօսեց նա յանկարծ մտաբերելով. — Ես մինչև հիմա չեմ հարցրել թէ ինչպէս է քո անունը:
— Մուրադ:
— Մուրադ, ինչ գեղեցիկ անուն է, ինչպէս հեշտ արտասանվում է:

— Ախ, որքան յիմար եմ ես, խօսեց նա յանկարծ մտաբերելով. — Ես մինչև հիմա չեմ հարցրել թէ ինչպէս է քո անունը:
— Մուրադ:
— Մուրադ, ինչ գեղեցիկ անուն է, ինչպէս հեշտ արտասանվում է:

ԽԱՇԱԿՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

— Այդ ինչ բան է, հարցրեց նա այժմ խիստ սառն կերպով:
Ես առանց մի բան թաղցնելու սրտմեկի նրան անտառում պատահած անցքը, պատմեցի բոլորը, ինչ որ լսել էի Նէնէից: Նա հետաքրքրութեամբ լսում էր: Ես կարծում էի, որ նա կը յանդիմանէր ինձ իմ գործած աննպատակ սպանութեան համար, որի մէջ շահեկան կամ օգուտաւոր ոչինչ չը կար: Բայց նա դուռ դրա մէջ մի շահ:
— Պէտք է օգուտ քաղել այդ դէպքից, ասաց նա, երբ ես վերջապէս աղէտալի պատմութիւնը:
— Ո՞րպէս:
— Այդ մարդիկը մեզ հարկաւոր են...
— Ի՞նչով:
— Աղջիկը չատեց քեզ, թէ նրանք չլինում են կեղծ թղթագրամներ:
— Ասաց:
— Այդ բաւական է:
Նա էլ չը խօսեց, հրամայեց իսկոյն լծել ձիաները: Երբ սայլակը պատրաստ էր, ես հարցրի.
— Ի՞նչ պէտք է անել այդ աղջկայ հետ:
— Վեր առ մեզ հետ: Մենք պէտք է առանձնա-

նանք այդ անտառի մէջ մի ապահով տեղում, մինչև կը ստուգէինք, թէ ուրքեր են այդ մարդիկը: Քիչիւր դէպի ձախ:

Արեւ արդէն խոնարհվում էր դէպի իր մօտքը, երբ մենք մտանք մի ձորում, որ զոգաւորվելով, կազմում էր մի նեղ ծոց անտառապատ լեռների մէջ: Այստեղ իջնանցից:

Նէնէն լուռ էր և տխուր: Կարծես թէ, ինքզնիքով մտածում էր, թէ աւաղակի ձեռքից ազատվելուց յետոյ, կրկին որպիսի վիճակի ենթարկեց նրան դառն ճակատալիքը, կրկին որպիսի մարդկանց ձեռքը ձգեց: Բայց նա դրա վրա չէր մտածում. նա քաղցած էր. նա մի քանի օր ոչինչ չէր կերել և սովից նուազել էր: Ես իսկոյն տուեցի նրան մի բան ուտելու. նա կազդուրվեցաւ, և ժպտը երևան ասաց.

— Դուք լաւ մարդիկ էք, ես ձեզ մօտ կը մընամ. դուք ինձ չէք սպանի:

Երբ մուկը բոլորովին պատեց, քաւոր Պետրոսը սր ասաց ինձ:

— Մուրադ, այդ աղջիկը ճանաչում է աւաղակների բնակարանը, դրան վեր առ քեզ հետ, գնացէք, լուր բերեցէք այն մարդերի մասին:

Ես իսկոյն համաձայնվեցայ: Ինձ հետաքրքրում էր աւելի այն, որ այնօր իմ սպանած մարդու բերանից լսեցի հայերէն խօսքեր: Ի՞նչ գործ ունէր հայը այդ վայրերի, անմարդաբնակ լեռների մէջ:

ծերով ուղարկուած էր գաւառի գիւղերը և ոչ ոք չը բողբոջէր որ դորա համար կայ մի առանձին գաւառական պրիստաւի պաշտօն և որ քաղաքը պարտաւոր չէ վճարել գաւառական պրիստաւի պաշտօն կատարողի ունեւորը: Ի նկատի ունենալով քաղաքի շահերը, հարկաւոր է վերցնել պրիստաւի պաշտօնը, որով քաղաքը կ'ունենար ինքնաշարժութիւն 840 ռ. տարէնը: Բայց դորանից ինչ հարկաւոր են ութը տասնամեակներ քանի որ կարելի է բաւականապէս 4-5-ով:

Ուրեմն երեք տասնամեակներ արձակելն էլ կը տայ քաղաքին տարեկան 360 ռ. ընդամենը քաղաքը կազմաւորուի տարեկան 1,200 ռ. աւելորդ ծախսից:

Նորոգ նշանակուած գաւառի կառավարիչ իշխ. Սումբաթով, մեծ ուղարկութիւն է դարձնում փողոցները մաքրութեան և հասարակաց ապահովութեան վրա: Բայց այդ մասին մի այլ անգամ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նորերում հաղորդուած էր, որ կառավարական չրջաններում վճարուած է սկզբունքով թող տալ ամբողջ մեծ պատկառ ընթացքում թաղանթական ներկայացուցիչները: Այժմ «Русскія Вѣдомости» լրագիրը տեղեկանում է, որ այդ թողութիւնը վերաբերում է բացառապէս օպերային ներկայացուցիչներին, ինչ որ վերաբերում է ուրիշ թաղանթներին, առում են, որ իբր թէ վճարուած է անպայման արգելել նրանց մէջ ներկայացուցիչներ տալը ամբողջ մեծ պատկառ ընթացքում:

«Моск. Телеграфъ», լրագիրն ժխտելից դուրսում են, որ վերջին ժամանակներում այնտեղ տարածուել են մեծ քանակութեամբ ուսանող կեղծ թղթագրամներ, որի պատճառով տեղական բանակները կամ բոլորովին հրաժարուած են մեր թղթագրամները փոխելուց, կամ մեծ ընկել համար շատ մեծ պրոցեսներն են վեր առնում: Այդ առիթով այդին գրադրութիւն ունէր ուսանող կառավարութիւնը չէկցարական դաշնակցութեան հետ, որի հետեւանքն այն էր, որ Բէրլին և ժխտելի դրամաթիոնները նորերում հրաման տալանք կեղծ թղթագրամի յայտնուելու իւրաքանչիւր դէպքի մասին տեղեկութիւն տալ կառավարութեանը, որ այդպիսով կարելի լինի պահել այն ազդեցիկը, ի՞նչ օրտեղ են չինուած կեղծ թղթագրամները:

Մեզ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ են հասնում, այս օրերս թիֆլիսի կրօնօթում պատահած անցքի մասին: Ասում են որ հայ երկրորդական վաճառականները իրանց թող տուեցին նկատել որ հարեան սեղանի մօտ նստած վրացի օֆիցերները չափից դուրս բարձր են խօսում, այնպէս որ ամենքի խօսակցութիւնը խանդավառում են: Այդ նկատուածները վրացի օֆիցերները պատասխանեցին հայ երկրորդականներին վրաժարելով հայոցներին: Այդպէս սկսեցան կռիւ: Վրաց օֆիցերներին մէջ կային

Մահաւան երկիւղը այնքան տիրել էր խեղճ աղջկայ արտին, որ նա ամեն անգամ, երբ մտաւրեւում էր իր հետ կատարուած անցքը, հարցնում էր.

—Մորադ, դու ինձ չես սպանի, այդպէս չէ:
—Ես քեզ իմ հոգու պէս կը պահեմ:
Նա նայեց իմ երևոյն և նրա աչքերը վառվեցան ուրախութեան բոցով: Նա գոհ էր, նա պահում էր: Անտէր, անխնամ, թափառաշրջիկ, բախտի կամքի թողած սրբիկը այժմ մի պաշտպան ունէր:

Անտառի խորքից նշմարելիաւ հրապի աղօտ լոյս:

—Տես, այնտեղ են... ցոյց տուեց Նենին:

Շաւղղը, որ տանում էր դէպի այդ կողմը, բոլորովին անհետացաւ մայրաքաղաքի մէջ: Մենք դուրսագրութեանը կարողանում էինք առաջ գնալ: Նենին առանց դրան ևս չբերված հաղաւոր, բռնկելով փշոտ թիֆլից, պատասխատուում էր.

—Կու պատեղ կը սպասես, մինչև ես կը վերադառնամ:

—Ո՛ր ես գնում, հարցրեց Նենին գողգողուն ձայնով:

—Այնտեղ, որտեղից երևում է հրապի լոյսը:

—Այն, մի գնալիք այնտեղ... մի մտէք նրանց մօտ...

Նրան միտմտաբեր, ասելով թէ պէտք է հե-

րկու Մ-ով եղբայրներ, մի ուսու օֆիցեր և մի վրացի հրաժարական տուած օֆիցեր: Նրանցից երկուսը օրերը մերկայցրին և հայերը ստիպեցան պաշտպանուել ձեռքի տակ եղած զանազան առարկաներով: Լուսմ ենք որ դործը արդէն յանձնված է քննիչին: Մի քանի վկաներ արդէն հարցու փորձի ենթարկվեցան: Յոյս ունենք որ կրօնօթի ինքն կաշխատի գործի էութիւնը մանրամասնաբար և ճշգրտութեամբ հասցնել կառավարութեան տեղեկութեանը, որովհետեւ կրօնօթի պէս մի ինքնակրթիւն չէ կարող ծածկել պատահածի ճշմարտութիւնը:

Շնորհակալութեամբ տոնացանք պ. Բաֆֆիից նրա նոր աշխատութեան «Կայծերի» առաջին հատորը: Մենք սկսեցինք կարդալ գիրքը. նա կարդացելով է հեղուկութեամբ և մեծ հետաքրքրութեամբ: Գիրքը գեղեցիկ գիրք ունի, տպւած է Մոսկու վարդապետի և ընկ. տպարանում, ծախվում է բոլոր գրականատերերի մօտ և «Մշակի» խմբագրութեան մէջ և արժէ 2 ռուբլ: Տիպը և թուղթը շատ բաւ են:

ԱՅՈՒՄԱՆԱԿԻՅ մեզ դուրսում են: «Տեղիս դեղատանն սրբութիւնը ինքնակրթութիւն 20-ին, ստորագրութեամբ մի երեկոյթ է կազմուել, որից մնացած օրուրը արդէն է տեղիս Ս. Սանդուխտան օրերուրը դրոցին: Կարծում ենք, որ մի օտարազգիի գովելի օրինակից օգուտ կը քաղեն մեր հայ պարտններն ու արիւնները»:

Հետեւեալ տպագրութիւններն մասին մեզ հաղորդում են Անաբաբայից: Թիֆլիսից վերադառնալիս Ա. գիւղի բնակիչներից մինը սպանուել է ճահողարհին տնայտ առադակներին: Նոյն գիւղի մի այլ բնակիչ վիրաւորուել է առադակներից: Կ. գիւղում էլ մի գիւղացի միւսին սպանել է. պատճառը դեռ ես յայտնի չէ:

Փետրվարի 7-ին, ինչպէս մեզ դուրսում են ԱՆՔՍԱՆԱԿԻՅ, այդ քաղաքից դէպի Կարս տանող Արաբայի ճանապարհում մի ետատու մի հայ և մի թուրք ճանապարհորդներին պատահելով, յիշեալ հային զինամթափ է անում մի քանի մարդկանց ներկայութեամբ, իսկ թուրքին ազատ թողնում է իր բոլոր զենքերը, ասելով թէ յատկապէս այդ պաշտօնով է պտտում նահանգում, այն է հայերին զինամթափ անելու, իսկ թուրքերին և բիրդերին, հասնուել խօսքով, կառավարութիւնը թող է տալին զենք կրելու: Մի քանի օրից յետոյ Ալեքսանդրապոլից 3 ժամ հեռաւորութեամբ փրկուել գիւղացիներից մէկը գնում է Ալեքսանդրապոլ իր եղբոր հարսանիքի համար պատրաստութիւն տեսնելու. վերադարձին Արաբայի նաչալնիկի ետատուները նրան հանդիպելով, յայտնում են որ հային կառավարութիւնից իրաւունք տուած չէ զենք կրելու, իսկ թուրքին ու քրիզին կարելի է և իրում են նրանից դաշոյնը և կարտրիճներ: Զինամթափ հայը շարունակելով իր ճանապարհը, անջատուելու են նրան չրջապատուած են թուրք ձիաւոր

ուղից միայն նայեմ նրանց բնակարանին, և այնքան դադողնի կերպով, որ ինձ տեսնել չեն կարող: Նա հանդատացաւ: Երեւում էր, որ Նենին անքան երկնու չէր, որքան ես կարծում էի: Նա մտածում էր իմ մասին, չէի թէ վտանգի հանդիպել: Խեղճ աղջիկ, այն ինչ զգացումներ էր, որ զարթեցրեց նրա մէջ մի այդպիսի կարեկցութիւն դէպի ինձ:

Նա մնաց թուրքերի մէջ, ասելով թէ հեռուից կը դիտէ ինձ: Ես ուղղեցի իմ ընթացքը դէպի այն կողմը, ուսկից նշմարուում էր լոյսը: Քառորդ ժամից յետոյ երեաց մի խրճիթ, որ թաղանթում էր ծառերի ու պատաստութիւնի մէջ: Ամենայն դուրս շուրթեամբ, առանց մի թիկն չլուծել անգամ հանելու, մօտեցաւ: Նշմարելով լոյսը դուրս էր ցոլանում միակ պատահանից, որ շատ բարձր չէր գնում մակերեսից: Այդ ծակից կարելի էր դուրս գալ: Մենք հետադուրս խրճիթի ներսը: Ինչ եմ տեսնում: Մի քանի ուրախ դէմքեր բոլորել էին ինձ: Այդ հարած, մեղմունած հասարակութեան արտաքին ու աղաղակը չէր թողնում մի բառ անգամ որչէ՛ք նրանց խօսակցութիւնից: Մի քանի բոլակ ևս ականջ էի դնում, բայց իմ ականջներին չէի հասնում: Տէր Աստուած, այդ ինչ բան է: Իմ ականջին դիպան խաշատուր, Համբարձում, Մնացական անունները: Դրանք հայի անուններ

առադակներ, իրում են 150 ռուբլ արժողութեամբ իրեղեններ, մեղակացում են նրան գեղատեսիլ և թողնում դաշոյն մէջ տեղ ցրտում: Մեր թղթագրիցը հարցնում է. արդեօր չէ կարելի գուշակել որ մի քանի ետատուներ և թուրք առադակներ մէջ ներքին կապ կայ: Նրանք հարեւ են իբր թէ այնպիսի մի օրէնք կայ, որ հայը իրաւունք չունի զենք կրել, որպէս զի հայը աւելի հեշտ կողոպտի թուրքից կամ քրիզից և յետոյ իրանց մէջ բաժանեն կողոպտուածը: Ի հարկէ հային կողոպտուել աւելի ձեռնառու է, քան կովկասեան մի որ և է այլ աղադակեան պատկանող մէկին, քանի որ հայը միշտ աւելի ունեւոր է: Ուրեմն հիմա պարզ է թէ ինչի պէտք ետատուները հնարել են թէ կառավարութիւնը հրամայում է զինամթափ անել միմիայն հայերին: Առադակներից կողոպտուածը երկի բաժանուել է այդպիսի ետատուների մէջ:

ՎԵՐԻՆ-ԱԳՈՒԽԻՍԻՅ մեզ դարձեալ դուրսում են հետեւեալը: «Մնեալ յունվարի 21-ին հանդուցեալ Յարութիւն Դանապարհանցի մահաւան լուրն առած՝ նոյն իսկ թաղման օրը այստեղի սուրբ Բերստամբոր եկեղեցում հոգեհանգիստ կատարվեց: Պատարագիչ քահանայ Գիւլիմանցը ծանուցեց ժողովրդեան, որ տիկին Զմբուկտ Դանապարհանցը, ծնեալ Տէր-Մկրտչեանց, ի յիշատակ իր հանգուցեալ ամուսնու, նուիրում է 400 ռուբլ Վ. Աղուհայ երկսեռ դպրոցներին, որի տնօրէնքով մշտապէս մի օրիգորուհի պէտք է ուսանէ «Հայկաւոյն» օրիորդական դպրոցում: Եւս նուիրում է 100 ռուբլ, որի տնօրէնք պէտք է գործադրվի, որպէս ձիւք օրիորդաց դպրոցի համար կադմէթը մանկական դրադարանի: Յարգելի տիկինը այդ 500 ռուբլի գումարը միանգամից նուիրում է մեր ուսումնադանին, որի վարչութիւնը պարտաւոր է ապահով պահել: Նրանի թէ շատերին օրինակ դառնար այս բնագործութիւնը»:

ԲԱՅՈՒԻՅ մեզ դուրսում են որ քաղաքի փողոցների վրա ցեղը անտանելի է այժմ և վտանգաւոր է կառքը նստել, որովհետեւ կառքը շատ անգամ դեպիւղի ցեղին մէջ ընկած մեծ քարերին, կատարեալապէս շուռ է գալիս:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՐԻՔԻՍԻՅ

Կ. Պոլսա, 7 փետրվարի

Կրթական խորհուրդի ծրագիրը ի գործ դնելու է, բայց միշտ կը հանդիպենք այն անսուսպիկ և առադակութեան, դրամ: Մենք կը կարծենք թէ հնար է այս դժուար կէտը լուծել: Երբ պատրիարքը յաթիւ վերադարձաւ աղապին հարուստներու ժողով մը գումարեց որք ստորագրեցին 1,450 ոսկի, և ստորագրութիւնը պիտի շարունակէր. արդէն գրած ենք: Մասնաժողով մը կազմուեցաւ որ պիտի ուսումնասիրէր թէ ինչ եղանակաւ դործածելու է այս դրամը: Գեռ այդ յանձնաժողովը բան մը չէ ըրած և կարծենք ալ ընելիք ալ

էին: Ես լսում էի հայոց ձայներ, հայոց խօսքեր, իսկ և իսկ այն արարաւորով, որպէս խօսում էին իմ հայրենիքում...

Ինձ համար դրանց ինչ տեսակ մարդիկ լինելը արդէն պարզուած էր: Շուտով թողեցի խրճիթը և հեռացայ, որովհետեւ չէի ուզում Նենին երկար սպասել տալ: Նրա ուրախութեանը չափ չը կար, երբ ողջութեամբ վերադարձայ նրա մօտ: Նա այժմ միամտաբար սկսեց դովել իմ քաջութիւնը:

—Կու դաշաղ աղայ ես, Մուրադ, ասաց, —գնացիր նրանց բնակարանի մօտ ու քեզ ոչինչ չը կարողացան անել:

Մենք չտալեցինք քաւոր Պետրոսի մօտ: Նա անհամբերութեամբ սպասում էր մեզ: Ես պատմեցի բոլորը, ինչ որ տեսայ, ինչ որ լսեցի խրճիթում: Նրա խօսքու դէմքի վրա երևացին մի տեսակ ցնցումներ, որ արտայայտութիւն էին նրա սրտի բերկրութեանը:

—Կա խաշարդների մի նշանաւոր օրէն է, ասաց նա մի առանձին բնակարանութեամբ: —Ես այդ մարդիկներին որոնում էի...

ԻԽԻԼԱՍ ԶԱՐԹԵՆՈՒՄ

Միւս օրը առաւօտեան քաւոր Պետրոսը ասաց ինձ հետեւալ խօսքերը.

—Մուրադ, ես տեսնում եմ, որ Աստուած մեզ հետ է. մեր գործը օրրատօր յաջողութիւն է

չունի: Պոլսոյ մէջ կեդրոնական վարժարան մը կուզեն հիմնել, սակայն մի քանի հազար ոսկիով այդ անկարելի է: Եթէ այդպիսի դպրոց մը բան իսկ հաշիւ կրնան թէ տարեկան առ նուազ 4,000 ոսկի պէտք է, ուր պիտի գտնեն այդ գումարը: Այս դժուարութեան առաջն է որ կանգ առած են: Հարկ է ընել որ 1,450 ոսկի ստորագրողներն ոչ մին դեռ ոսկի մը տուած է, որոնք: Արդ ի՞նչ հսկայական բան մը ընելու կարող չենք, ինչու փորը և օգտակար ձեռնարկներ չենք: Այդ գումարը զոր ստորագրեցին կարելի չէ յատկացնել հիւանդանոցի որբերուն աւելի քան 100 ոսկիով: Ամեն տարի ալ կարելի է ատել քիչ նուազ գումար ձեռք բերել և դործ տեսնել:

Կրթականիս ալ հոս ձգելով քանք Գաղաթաւ առ կան ժողովին: Որչափ ժողով, որչափ հարց: Գաղաթաւ ժողովը համար շատ ըսելիք մը չունի: Կարեւոր նոր բան մը չը կայ, օրուան ինչպիսիք կարգաւորները կը դրաղի: Իսկ ասոր պակասը կը քաշէն: Կրթական ժողովը: Բայց պակաս բաւարար մեկնեցէք իրեն բուն խնայողութիւն: Մնեալ երկուսը, միւս չարթի կրթական ժողովը նիստ պիտի ընէր, միւսաւոր ծամանութիւն չունենալով նիստ չընէր: Արեւմտաւոր ստեղծ կը պատահէ և շատերը կը դարձնան: Այդպէս խորհակցանքը բան գործ ունեն, եթէ չը կրնանք ժողովի գործով աշխատել մեղադրելի չեն կրնանք ստել: Իսկ եկեղեցականները որ առաւօտեան ժողովում մեղադրելիս վերջը արդէն բան մը չունին, ինչպէս մեր չեն երթար ժողովի: Մեր մասին չենք դարձաւ կարեւոր և շատ չենք մեղադրել: Կրթական ժողովը գործը քահանայ անդամները: Տխուր տեսարաններու ներքեւ կայ գտնուած ենք: Մի օր տեսայ մի պատուական գիրքը քահանայ, անցած կրթական ժողովից, որ տիպոյ տարէր, վասն զի չէր կրցած ժողովը նստին երթար: Եւ խօսակցութեան մէջ ցաւը յայտնեց: «Մնեալ օրը, ըստ, խորէն սրբազանն ալ դիտողութիւն կրնայ իսկ իմ ստեղծ բացակայութեանս, բայց դէ ի տաւ որոն հասկցնեմ: Այս առաւօտ ուղեցի երթալ, դանձաւ նախէն բան մը չէր, մինչև Պոլսի ինչպէս երթալ: Երեւոյն առաջ չը կայ: Չեմ կրնար ուրիշն ուղեւ: Երիտասարդ չեմ որ քաղաքի երթամ: Սեպե թէ ցերեկը անօթի կ'ունամ, ինչպիսիք բոլորն են, բայց երկու ժամ քաղաք, մինչև Գեռ-Բաբուրիւս ժամ ետ դառնալ, ինչպէս ընեմ, չորս ժամ անօթի ծարաւ քաղեմ:—Այս խօսքերը յայտնի է իմ շատ տիպոյ տպագրութիւն կրնէին վրանիս: Ո՛ր պիտի լսէ անանց ձայններ որք միշտ կազազակն թէ պէտք է խորհել մեր տեղաբնակներ վրձակ ըստըման: Հայրուրդի թէ այդպիսի պարագայի մէջ ինչու հրաժարական չը տար:—Ինչպէս ընեմ, կը պատասխանէր, միշտ յոյս ունեմ թէ պարագայիս կարենամ կատարել անոր համար չեմ հրաժարել: Յետոյ կը մտածեմ թէ ինչ յարձակութեանը կրնանք չը պիտի ըլլամ: Նայեցէք, պարտաւոր թահադակեցի կուզեն: Ինչ բանի օրուան ունեն, պիտի գուշեն ամենքը, սկսեալ լրագրիչներէ:

Այս քահանային վրձակն ունեն մեր քահանա:

Խոստանում: Ես վաղուց որոնում էի այդ մարդիկներին, վերջապէս բախտը մեզ հանդիպեցրեց նրանց: Նրանք խիստ համարձակ և ընդունալ մարդիկ են: Նրանք ձեռքով կարելի է միլիոններ դիւղել: Գնանք և միմեանք նրանց հետ, մենք սկսով կրնանք նրանց ընկերութեան մէջ:

Երեւում էր, խօսակցութեան առարկան խիստ մօտ էր քաւոր Պետրոսի սրտին, այդ պատճառով նա այնպէս երկար ձգեց իր ճառախօսութիւնը: Եւ ես, համոզուած լինելով, որ նա ամեն բանի մէջ իմ բային է ցանկանում, ընդունեցի նրա առաջարկութիւնը:

—Բայց մէկ դժուարութիւն կայ, ասաց նա: —Ինչ դժուարութիւն:

—Այդ աղջիկը...

Նա ցոյց տուեց Նենին վրա, որը դեռ քնած էր:

—Նա ինչով կարող է արգելք լինել մեզ:

—Ամեն բանով:

—Ես չեմ հասկանում:

—Ուրեմն լսիր: Այդ աղջկայ կեանքը աղաւթ էր համար, դու սպանեցիր այն մարդուն, որը քեզ չեալ ընկերութեան անդամ էր: Այժմ մենք ցանկանում ենք նրանց հետ միանալ: Մտածիր, նրանք կարող են վտանգութիւն ունենալ դէպի մեր հաւատարմութիւնը:

Ես օչնչ չը գտայ պատասխանելու: Նա շատ լուռնակց.

(Կր. շարունակովի)

Հանձր անցեալ տարւոյ կէսն էր: Մանու-
ֆակտուրայի մի քանի ֆիրմաներ, մանա-
ւանդ կարմիր չիւր, արդէն վերջացրին առե-
տուրը: Փետուրէ ապրանքի գործը դեռ չէ
վերջացած: Նիժեգորոգեան և Կրեմովսկի
տոնավաճառների կրեդիտի հետեանքները
սպասվածից աւելի են:

1906-07, 16 փետրվարի: Գունայի կոնֆե-
րենցիան փակվեցաւ:

Հոսիս, 16 փետրվարի: Երէկ զիշերը ճայ-
թեցին երեք պետարդաներ: Մէկը տուտ-
րիական դեսպանի տան առաջ, որ ներկա-
յացուցիչ է վատիկանի մօտ, միւսը աւստ-
րիական դեսպանի տան առաջ, որ ներկա-
յացուցիչ է իտալական կառավարութեան
մօտ և երրորդը թաղաւորական պալատի
առաջ:

Խմբագիր—Հրատարակող Գրիգոր ԱՐԿՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՂԱՐԱՐԱՂԻ

Ա Ս Տ Ղ Ա Գ Է Տ Ը

Հեղինակութիւն

ՊԼԱՏՈՆ ԶՈՒԲՈՎԻ

ԹԱՐԳԱՆՆԵՅ ԲԱՅՅԻ

Թիֆլիսում գինն է 1 ր. 20 Կ.
Թիֆլիսից դուրս . . . 1 ր. 50 Կ.

վաճառվում է

Մշակի՝ խմբագրատանը. «Կենտրոնա-
կան գրավաճառանոցում» Զաքարիա
Գրիգորեանի՝ Կովկասեան գրավաճա-
ռանոցում: Կ. Շահվերդեանի գրավա-
ճառանոցում: Կ. Մ. Շահինեանցի և
Տէր-Գրիգորեանցի ծխախոտի մագաղին-
ներում:

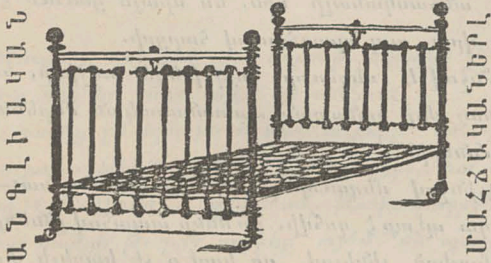
ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒՊԱՊԷ պաշտօն է որո-
նում ամենայն տեղ: Յանկացողներին վար-
ձել խմբագրատան մէջ:

2—3

ՊԱՐՏԻՋԻ բոյսերի և ԾԱՂԻԿ-
ների թարմ սերմեր նոր ստացված են
ԼԱՐՇԵԻ ՍԵՐՄԵՐԻ ԴԵՊՈՒՄ:
Գօրծինակի փողոց № 11:

2—5 (1)

Ե Ր Կ Ա Ք Է

Մի հոգի համար 8 բուրլուց, եր-
կու հոգու համար 14 ր., մահճիներ
ծովային կտուրվ լցված 6—9 ր. ԱՆԳ-
ԼԻՍԱՆ ԻԱՆՈՒԹԻ ՄԻՋ:
Նոյն տեղը մեծ քանակութեամբ ԱՄՍՆ-
ներ, զանազան պատառաքանքների,
երկաթէ ԳՐԻՋՆԵՐ, կողպէքներ, թիւեր,
աղամարդկերանց և կանանց թԱՄԲԵՐ,
մատուցարաններ, ԿԼԵՆԿԱ, բէժօլիւր-
ներ, ՀՐԱՅԱՆՆԵՐ, ալբոմներ, կոնֆետ-
ներ, թէ՛ 1-ին հունձի և այլն 250%
աւելի լաւ և էժան քան թէ ուրիշ
տեղ:

34—100

ՄԱՍՆԱԻՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(ԿՈՒԿԻԱ, ՍԻՄԵՐՈՆՈՎՍԿԻ ՓՈՂՈՑ, Տ. ՀԱՍ-
ՎԵՐԻՆՆԻ):

Հիւանդները ընդունվում են ամեն օր:

Առաւօտեան՝ 9—10¹/₂ Ժ. ՆԱԽԱՍՐ-

ԴԵԱՆ—վերաբուժութեան և վնասական հ.

և ՌՈՒԿԱՎՍԿԻ—կանանց, երեխայոց և ներ-

քին հ. 10¹/₂—12 Ժ. ՇԱՀԱԶԻՋԵԱՆՑ—ներքին

հ. 12—1 Ժ. աչքացաւի ԼԱՐԻՈՆՈՎ—ամեն

օր, բայց չորեքշաբթի և կիրակի և ԲՅՅԻ—

չորեքշաբթի և կիրակի:

Երեկոյեան՝ 5—7 Ժ. ՈՒՇԱԿՈՎ—երե-

խայոց և կոկորդի հ. երեքշաբթի, հինգ-

շաբթի և շաբաթ: Զղային և հոգեկան հ.

և էլեկտրաբուժութեան ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆՑ—

ամեն օր և, իբր խորհրդակից նոյն հիւան-

դութեանց համար, Ա. ԲԱՐԱՅԵԱՆ—ե-

րեքշաբթի և շաբաթ: Ընդհանուր բժշ-

կական խորհուրդ (կոնսուլտացիա)—

երեքշաբթի և շաբաթ 7—8 ժամը երեկո-

յեան: Գիշերօթիկ հիւանդները:

վարձ՝ խորհուրդ երեքշաբթի—50 կօպ.

կօնսուլտացիան— 3 րուբ. չքաւոր-

ները—անվարձ:

Հիւանդանոցի կառավարիչ ՆԱԽԱՍՐԻՆԵԱՆ

բնակվում է նոյն հիւանդանոցում:

Շուտով կը բացվի հիւանդանոցումը և Զրա-

բուժական բաժանումն, որին կը ձեռնարկի

բժիշկ ՏԵԼԵԱՖՈՆԱ:

(չոր. ուրբ.)

Մի ԳԵՐՄԱՆՈՒԶԻ տիկին, ՎԻԵՆԱՅԻՑ և

կաճ, միջին հասակի, կը կամենար ՈՒՍՈՒՑ-

ԶՈՒՆՈՒ կամ ԴԱՍՏԱՐԱՐԱՎՈՒՆՈՒ պաշտօն ու-

նենալ Թիֆլիսի մի լաւ ընտանիքում: Կա-

րող է և ԳԱՌԱՌՆԵՐԸ գնալ:

Հասցէն «ՄՇԱԿԻ» խմբագրատանը:

9—10

Въ Редакціи газеты

«МШАКЪ»

Продается

БРОШЮРА

„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ
ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ.“

Д. Григорія АРЦРУНИ.

Брошюра напечатана въ Москвѣ.

Цѣна 25 коп.

„ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԹԵՐԹ“
ՄԻ ԱՄՍՎԱՅ ՀԱՆԴԵՍ

(1—2 տպագրական թերթից բաղկացած)
1883 թ.

Հրատարակվում է ԵՐԵՒԱՆԻՄ: Տարեկան
գինն է 3 րուբլ կանխիկ վճարելի: Ստորա-
գրվել կարելի է խմբագրատանը: Օտար

քաղաքից դիմում են հետեւալ հասցեով.

Въ г. Эривань. Въ редакцію журна-

ла „Гигіеническаго листка“

Խմբագիր Հրատարակիչ, երեանի քաղա-

քային բժիշկ ԼԵՈՆՏԻՆ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆՑ

4—5

ԳԱԼԵՐԵԱ ԱՐԾՐՈՒՆԻ, ԳՎՈՐՅՈՎԱՅԱ ՓՈՂՈՑ

ՊԱՀԵՍՏ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԻՆԵՐԻ № 144.

СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ

№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦРУНИ

Ծախվում են. մեծ քանակութեամբ և խիստ էժան, վիեննայի թօնէթ ֆաբ-
րիկայի ՄԵԲԵԼԻ ամեն տեսակ, նոյնպէս ՈՍԿԵՉՈՒ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ հայկերէնի հա-
մար և ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ, լուսանկարների համար ԱԼԲՈՒՄԻ թուղթ, Բէլգիայի ԱՊԱԿԻ-
ՆԵՐ պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս ՄԱՐՄԱՐԻՈՆ քար, ԹՈՒ-
ՋԵԱՑ ԱՄԱՆՆԵՐ Էմպլոյի Նիթրուժ ԳԱՐԺԱՆ, ՈՍԿԻ և ուրիշ շատ ապրանքներ:

ՎԻԵՆԱՅՈՒՄ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է

L'ORIENTAL

ՖԱՆՍԵՐԷՆ ԹԵՐԹԸ, ԱՄԻՍԸ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ:

„Ժուրնալ դ'Օրիան“ գաղափարած թերթի տեղ է հրատարակվում այդ նոր
ղիւրը: „L'Oriental“ թերթի տարեկան գինը 8 րուբլ է, կէս տարվանը 4 րուբլ:

Գրվել կարելի է „ՄՇԱԿԻ“ խմբագրութեան մէջ, կամ ուղղակի վիեննայում գիւն-
դով հետեւալ հասարակ հասցեով. Vienne (Autriche) M. F. Salles I. Neuer Markt

ԾԱԽՎՈՒՄ Է

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՈՒՄ

Ծ Ա Ղ Կ Ո Ւ Ն Ք

(Թարգմանականը. Ա. Մ. Ե. Պ.)

Ազնիւ թղթի վրա գեղեցկատպ:

Գինը 25 Կ:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Յ. ՆԱԶԱՐԵԱՆՑԻ

„ՀԱՅՈՑ ԼԵՋՈՒԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ“

Երրորդ տարուայ դասագիրքը

Երկրորդ տպագրութեամբ:

Գինը 40 կօպէկ է:

Գումարով առնողներին զիջումն կը լինի:
Ծախվում է Կենտրոնական գրավաճառանո-
ցում:

ԱՆԳԼԻՍԱԿԱՆ ԻԱՆՈՒԹԻ
ՄԵՂ. ԹԵՅԻ ԳՆԵՐԻ ՆՇԱ-
ՆԱԻՐ ՓՈԳՐԱՅՈՒՄԸ

(MAISON DE CONFIANCE) ԱՐԾՐՈՒ-
ՆՈՒ ԳԱԼԵՐԵԱ № № 156, 157, 158,
159 և 160.

Համեմատեցէք թէ՛

1 ր.	10 Կ.	Թէ՛ չի հետ ամեն տեղ	1 ր.	30 Կ.
1 "	20 "	" " " " " "	1 "	60 "
1 "	40 "	" " " " " "	1 "	90 "
1 "	60 "	" " " " " "	2 "	20 "
1 "	80 "	" " " " " "	2 "	50 "
ամենայաւը	2 ր.	" " " " " "	3 "	—

Մի և նոյն տեղը գործակալութիւն վա-
ճառման շօխաղի և Կակաօ-ֆրայ էստեն-
ցիայի, Պալմերի բիսկիտների, Բազրի կօն-
ֆետների, Շեֆֆրի դանակների, Տուրնե-
րի գրիչների, Գաուի հրացանների, վեկիլի
բէժօլիւրների, Բարնսբրի թամբերի, Մեկկիլի
ամանների, Կոլմանի կրակմալ և մանանիկ,
Շվարցի ալբոմներ և այլն և այլն:

67—100

ԲԱՅՅԻ

ԽԱՄՍԱՅԻ

ՄԵԼԻԲՈՒԹԻՆՆԵՐԸ

Գինն է 1 ր. 50 Կ.

Գիրքը բաղկացած է 467 երեսներից

Թիֆլիսում վաճառվում է

Մշակի՝ խմբագրատանը. «Կենտրոնա-
կան գրավաճառանոցում» Զաքարիա
Գրիգորեանի՝ Կովկասեան գրավաճա-
ռանոցում: Կ. Շահվերդեանի գրավա-
ճառանոցում: Կ. Մ. Շահինեանցի և
Տէր-Գրիգորեանցի ծխախոտի մագաղին-
ներում:

Օտարաքաղաքացիք կարող են գիւն-
կաւ լիշեալ տեղերը, կամ ուղղակի հե-
ղինակին հետեւալ հասցեով.
ТИФЛИСЪ. Редакция „Мшакъ“
РАФФИ.

Ն Ո Ր Ո Ւ Թ Ո Ւ Ն Ն Ե Ր

ԵՐԿԱԹԷ ԹԵԼԻՑ խողանակի

(ՇԶԵՍԿԱՆԵՐ) արծաթաձրած և վիպայա-
նով, ԳԼՈՐԻՍԻ ԳՐԻՋՆԵՐ, որոնցով կարելի
գրել ամենակոշտ թղթի վրա, զեղեցիկ թե-
թապներ մի ֆուտ լաւ թէ՛ չի հետ
1 ր. 65 Կ: Ծախվում են Անգլիական խանութ-
թի մէջ: Նոյն տեղը 500 տեսակ գրիչներ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՋԵՌԱԳՐԻ համար և շատ ու-
րիշ ապրանքներ ծախվում են ԿԻՍՍԱԳՆՈՎ:
10—10

Ա. ՊՐԻԴՈՆՈՎԻ Լ Ի. ՇԱՀ-
ՆԱԶԱՐՈՎԻ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԳՐԱ-
ՍԵՆՆԱԿԸ ապահովում է հանգչեւոյ

ներքին 50% առաջին և երկրորդ փուլա-

ռութեան ՏՕՄՍԱԿՆԵՐԸ 50 Կ:

Գրասենեակը գտնվում Սերգէեւսկոյա փո-

ղոյի վրա, պետական բանկի բաժնի հա-

դէպ առն ընդ: ՕՏԱՐԱՔԱՂԱՔԱՅԻՆԵՐԻ

խնդրում են անպատճառ ուղարկել ա-

հրատեւոր մարկանքի համար, իւրաքան-

չիւր ապահովագրի համար 10 Կ:

2—5 (1)